

Міністерство освіти і науки України
Вінницький національний технічний університет

С. С. Пугач, В. М. Пугач

**ПРАВОВА ПІДГОТОВКА МЕНЕДЖЕРІВ
ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я
В СИСТЕМІ НЕПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ**

Монографія

За загальною редакцією О. В. Кобилянського

Видання друге, виправлене

Вінниця
ВНТУ
2024

УДК 378.147:34(477):614-057.212](043.3)

П88

Рекомендовано до видання Вченою радою Вінницького національного технічного університету Міністерства освіти і науки України (протокол № 7 від 26.12.2024)

Рецензенти:

С. В. Дембіцька, доктор педагогічних наук, доцент

Р. М. Горбатюк, доктор педагогічних наук, професор

Пугач, С. С.

П88

Правова підготовка менеджерів охорони здоров'я в системі неперервної освіти : монографія 2-е вид., випр. [Електронний ресурс] / С. С. Пугач, В. М. Пугач ; за заг. ред. О. В. Кобилянського. – Вінниця: ВНТУ, 2025. – (PDF, 222 с.)

ISBN 978-617-8163-30-3 (PDF)

В монографії розглядаються питання правової підготовки менеджерів охорони здоров'я впродовж фахової діяльності. Розроблено теоретичне підґрунтя реалізації компетентнісного підходу в процесі формування правової компетентності менеджерів охорони здоров'я, що ґрунтується на системі, яка складається з когнітивного, функціонального, соціального й особистісного компонентів. Виокремлено й обґрунтовано критерії оцінювання рівня сформованості їхньої правової компетентності. Розроблена та впроваджена модель формування правової компетентності майбутніх менеджерів охорони здоров'я в системі неперервної освіти.

УДК 378.147:34(477):614-057.212](043.3)

ISBN 978-617-8163-30-3 (PDF)

© С. Пугач, В. Пугач, 2024

ЗМІСТ

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ.....	5
ВСТУП	6
РОЗДІЛ 1 ФОРМУВАННЯ ПРАВОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ МЕНЕДЖЕРІВ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я ЯК СКЛАДОВОЇ ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ.....	
1.1 Проблема формування компетентностей майбутніх менеджерів охорони здоров'я як складова фахової підготовки кадрів	9
1.2 Дослідження основних дефініцій, що формують правову складову фахової підготовки менеджерів охорони здоров'я	25
1.3 Компетентнісний підхід у формуванні правової фахової складової в майбутніх менеджерів закладів охорони здоров'я.....	39
Висновки до першого розділу	45
РОЗДІЛ 2 ОБҐРУНТУВАННЯ УМОВ І МОДЕЛІ ФОРМУВАННЯ ПРАВОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ МЕНЕДЖЕРІВ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я В СИСТЕМІ НЕПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ.....	
2.1 Зміст підготовки майбутніх менеджерів охорони здоров'я в аспекті формування правової компетентності	47
2.2 Критерії, показники та рівні сформованості правової компетентності майбутніх менеджерів охорони здоров'я.....	55
2.3 Педагогічні умови формування правової компетентності майбутніх менеджерів охорони здоров'я інноваційними методами навчання	66
2.4 Модель формування правової компетентності менеджерів охорони здоров'я.....	83
Висновки до другого розділу	89

РОЗДІЛ 3 ФОРМУВАННЯ ПРАВОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МЕНЕДЖЕРІВ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я В СИСТЕМІ НЕПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ.....	91
3.1 Пропедевтика формування правової компетентності в учнів закладів загальної середньої освіти.....	91
3.2 Методичні особливості формування правової компетентності бакалаврів охорони здоров'я.....	105
3.3 Методичні особливості формування правової компетентності магістрів охорони здоров'я.....	114
3.4 Методичні особливості формування правової компетентності в системі підвищення кваліфікації фахівців охорони здоров'я.....	122
Висновки до третього розділу.....	133
РОЗДІЛ 4 ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА ПЕРЕВІРКА ЕФЕКТИВНОСТІ ФОРМУВАННЯ ПРАВОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ МЕНЕДЖЕРІВ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я	135
4.1 Організація та методика проведення експериментальної роботи. Аналіз результатів констатувального етапу експерименту.....	135
4.2 Організація та аналіз результатів формувального етапу педагогічного експерименту.....	165
Висновки до четвертого розділу.....	187
ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ	189
СПИСОК ПОСИЛАНЬ.....	193

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ

ВНТУ	Вінницький національний технічний університет
ВННІЕ ЗУНУ	Вінницький навчально-науковий інститут економіки Західноукраїнського національного університету
ДонНУ	Донецький національний університет імені Василя Стуса
ЗОЗ	заклад охорони здоров'я
ІКТ	інформаційно-комунікаційна технологія
КНУБА	Київський національний університет будівництва та архітектури
НаУКМА	Національний університет Києво-Могилянська академія
НПА	нормативно-правовий акт
НСЗУ	Національна служба здоров'я України
НУВГП	Національний університет водного господарства та природокористування
ПКММОЗ	правова компетентність майбутніх менеджерів охорони здоров'я
СОЗ	система охорони здоров'я
СПКММСОЗ	сформованість правової компетентності майбутніх менеджерів системи охорони здоров'я
СФМ	структурно-функціональна модель
УмНУС	Уманський національний університет садівництва
ХНПУ	Харківський національний педагогічний університет ім. Г. С. Сковороди
ХНУ	Хмельницький національний університет
КОПР	класифікаційна ознака «правове регулювання»

ВСТУП

Сучасна інтеграція України до Європейського Союзу вимагає реформування багатьох сфер суспільного життя країни, зокрема системи охорони здоров'я (відповідно до реалізації «Концепції реформи національної системи охорони здоров'я»). Постановою КМУ від 18.04.2018 № 326 було запроваджено принцип пріоритетності збереження здоров'я населення, що відповідає Угоді про асоціацію між Україною та Європейським союзом, а саме – сприяє зміцненню системи охорони здоров'я України та її потенціалу. Система охорони здоров'я – основа профілактичної медицини, що втілює основні системні заходи в сфері охорони здоров'я та спрямована на збереження здоров'я населення.

Варто відзначити, що в світовій економіці вимоги до менеджерів закладів охорони здоров'я стрімко змінюються. Все більше цінується управлінська, економічна та правова компетентності керівників закладів охорони здоров'я, про що свідчить досвід країн ЄС, США, Канади та інших країн світу.

Реформування системи охорони здоров'я вимагає невідкладного реформування української медичної освіти з метою формування в майбутніх менеджерів закладів охорони здоров'я в процесі фахової підготовки професійних компетентностей, зокрема правової. Адже внаслідок реформ, що наразі здійснюються Урядом України в системі охорони здоров'я, все більша увага приділяється подоланню розриву між запитами суспільства та професійною компетентністю медичного управлінського персоналу.

Формування ефективного кадрового потенціалу закладів охорони здоров'я на основі застосування компетентнісного підходу має стати рушійним організаційно-правовим і управлінським засобом реформування сучасної системи охорони здоров'я України та дасть змогу сформувати сучасну модель СОЗ України, підготувати високопрофесійні менеджерські кадри, які будуть володіти правовими знаннями не тільки вітчизняного законодавства в сфері охорони праці, медичного права, а й законодавчих і нормативно-правових актів ЄС, щоб мати можливість надавати гідну медичну допомогу населенню. Успіхи нашої країни на шляху реформ у медичній галузі були належним чином оцінені – в травні 2020 року під час світової пандемії COVID-19 та успішного рефор-

мування медичної галузі Європейська комісія підтвердила запит України на участь у Комітеті з охорони здоров'я Європейського Союзу в якості спостерігача.

Окремі аспекти обраної проблеми дослідження розглянуто в працях вітчизняних і закордонних науковців, зокрема: концептуальні засади професійної підготовки майбутніх фахівців аналізували Г. Васянович, С. Гончаренко, В. Карась, І. Карась, О. Коваленко, Л. Криницька, А. Литвин, Е. Лузік, В. Петрук, Л. Романишина, Л. Хомич, Б. Шиян та ін.; теоретико-методологічні проблеми неперервної професійної освіти досліджували А. Алексюк, Р. Гуревич, В. Кремень, А. Лігоцький, Л. Лук'янова, В. Манько, Н. Ничкало, С. Сисоєва, Г. Терещук, В. Шахов та ін.; компетентнісний підхід у вищій школі та особливості формування професійної компетентності окреслено в працях О. Антонової, І. Бега, Н. Бібік, С. Данилюк, Л. Дибкова, А. Дубасенюк, І. Зязюна, О. Кобилянського, Л. Петровської, О. Рогульської та ін.; формування професійної компетентності як інтегрального об'єднання системи сформованих компетенцій було досліджено у працях А. Вербицького, А. Присяжної, О. Овчарук, О. Пометун та ін.; вимоги до професійної освіти фахівців економічних спеціальностей розглядалися в працях В. Мадзігона, М. Вачевського, Н. Примаченко, В. Стрельнікова, О. Лисак, Н. Отрощенко, Т. Поясок, Н. Тверезовської, Н. Ткаленко, І. Демури та ін.; дослідження проблеми правового виховання та формування правової компетентності майбутніх фахівців здійснено в працях Т. Бачинського, Л. Герасіної, О. Губаря, О. Дзьобань, Ю. Дмитрієнко, І. Запорожан, Н. Коваленко, О. Магдик, С. Максимова, Є. Мануйлова, Ю. Пастушенка та інших.

Окремі аспекти формування правової компетентності майбутніх фахівців закладів охорони здоров'я розглянули у своїх наукових працях, зокрема: В. Прилипко та І. Галуцак (визначали роль та місце правової компетентності у структурі професійної правової культури майбутніх фахівців та особливості підготовки майбутніх менеджерів до правового забезпечення професійної діяльності); Т. Авраменко, В. Банчук, Д. Богдан, А. Бойко, С. Бойко, А. Васильков, О. Волошан, С. Громова, Л. Жаліло, В. Князевич, О. Корольчук, В. Лазоришинець, В. Михальчук, С. Москаленко, Я. Радиш, Г. Слабкий, Л. Цимбал та інші (вивчали формування державної політики щодо підвищення якості про-

фесійної підготовки медичних кадрів, зокрема її правової компетентності); А. Висоцький, І. Воликін, Ю. Вороненко, Л. Галієнко, Н. Гойда, В. Горачук, О. Гульчій, О. Децик, Л. Дудікова, В. Журавель, Т. Курило, З. Лашкул, Б. Ледошук, Л. Литвинова, В. Майборода, С. Майборода, Р. Погоріляк, А. Рогожин, Я. Радиш, О. Сердюк, Л. Синоверський, Т. Чернишенко та багато інших (досліджували характеристику та зміст професійно-етичної та правової компетентності майбутніх лікарів і обґрунтовували необхідність кадрового забезпечення сфери охорони здоров'я).

У проаналізованих наукових дослідженнях наведені різні підходи до формування правової компетентності в процесі підготовки фахівців певних спеціальностей. Однак, безпосередньо проблема формування правової компетентності майбутніх менеджерів охорони здоров'я у системі фахової підготовки ще не була предметом спеціальних досліджень. Поза увагою дослідників залишилося обґрунтування змісту правової компетентності майбутніх менеджерів охорони здоров'я та особливостей її формування в системі їхньої фахової підготовки, недостатньо досліджені педагогічні аспекти формування правової компетентності магістрів у ЗВО як складової професійної освіти впродовж життя.

Мета дослідження полягає в обґрунтуванні, розробленні й експериментальній перевірці педагогічних умов і моделі формування професійної компетентності майбутніх менеджерів охорони здоров'я в системі неперервної освіти.

СПИСОК ПОСИЛАНЬ

Buchanan, A. (2004). *Mental Capacity, Legal Competence and Consent to Treatment*. *Journal of the royal society of medicine*, Vol. 97, Sept.

Definition and Selection of Competencies. Theoretical and Conceptual Foundations (DESECO). Strategy Paper on Key Competencies. An Overarching Frame of Reference for an Assessment and Research Program – OECD (Draft) (2002). URL: <http://www.deseco.admin.ch/bfs/deseeco/en/index/02.parsys.34116.downloadList.87902.DownloadFile.tmp/oecddeseecostrategypaperdeelsaedcericd20029.pdf/>.

Hage, J. (2003). *Powers and competences*. URL: https://www.academia.edu/20694868/POWERS_AND_COMPETENCES?auto=do.

Hall, Stuart. (1980). Cultural Studies and the Centre some problematic and problems. *Culture. Media, Languages*, № 2, 298. URL: <https://www.amherst.edu/media/view/91999/original/Hall>.

Key competences for lifelong learning. *European Commission Directorate-General for Education and Culture. Implementation of «Education and training 2010» Work programme*. Working group B «Key Competences». URL: <http://ec.europa.eu/education/policies/2010/doc/basicframe.pdf>.

Kourilsky Augeven, C. (2007). Legal Socialisation: From Compliance to Familiarisation through Permeation. *European journal of legal studies*, Issue 1, April.

Knowles, M. S. (1980). *The Modern Practice of Adult Education. From Pedagogy to Andragogy*. Chicago.

Lewis, M., & Haviland, J. M. (1993). *Handbook of emotions*. New York: Guilford.

LvBS та State University of New York розробляють навчальну програму для медичних менеджерів. URL: <https://lvbs.com.ua/news/lvbs-ta-state-university-of-new-york-rozroblyayut-navchalnu-programu-dlya-medichnih-menedzheriv/>.

Maslow, A. (1967). *Self-actualizing and Beyond. Challenges of Humanistic Psychology*. New York.

McClelland, D. C. (1973). Testing for competence rather than for intelligence. *American Psychologist*, 28, 1–14.

Millar, R., & Abrahams, I. (2009, September). Practical work: making it more effective. *SSR*, 91 (334), pp. 59–64.

Rzhevskaya, N. (2016). Legal Competence as the Basis of Formation of Legal Consciousness, Legal Behavior and Legal Culture. *BRICS Journal of Educational Research A peer Reviewed (Refereed / Juried) International Journal*, Vol. 6, 123–126. ISSN 2231-5829.

Sherr, A. (2005). *Legal Education, Legal Competence and Little Bo Peep*. URL: http://sas-space.sas.ac.uk/246/1/AS_woolf_inaugral.pdf.

Stewart, T. A. (1997). *Intellectual Capital. The New Wealth of Organizations*. N.Y.-L.: Doubleday.

Vukowich, W. T. (1971). Comment: The Lack of Practical Training in Law Schools: Criticisms, Causes and Programs for Change. *Case Western Reserve University School of Law*, Volume 23, issue 1, pp. 140–154.

Авраменко, Т. (2012). *Кадрова політика у реформування сфери охорони здоров'я: аналітична доповідь*. Київ: НІСД.

Авраменко, Т. (2016). Державна політика щодо підвищення якості професійної підготовки медичних працівників. *Державне управління людськими ресурсами у сфері охорони здоров'я в Україні Науково-практична конференція за міжнародною участю*. Київ, 11–13

Алексеев, В. С. (2014). Учніське самоврядування у правовому вихованні учнів. *Професійно-технічна освіта*, 1, 48–50.

Алексеев, О. Г., Алексеева, І. М., & Аніщенко, М. А. (2016). *Практикум до практичних занять та самостійної роботи для студентів медичних факультетів*. Запорозьке: ЗДМУ.

Алексеева, І. М. (2015). Правова освіта та правове виховання провізорів у контексті демократизації суспільства та європейських стандартів освіти в Україні. *Актуальні питання фармацевтичної і медичної науки та практики*, 1, 96–100.

Амонашвили, Ш. А. (2008). *Баллада о воспитании. Истинное воспитание Ребенка – в воспитании самих себя*. Донецк.

Андрусишин, Р. М. (2016). *Правове виховання працівників ОВС: теоретико-правовий вимір*. (Дис. канд. юрид. наук). Львів.

Андрусишин, Б. І., & Гуз, А. М. (2008). *Методика викладання шкільного курсу «Основи правознавства»*. Київ: Знання.

Баєва, О. (2005). *Навчальна програма дисципліни «Основи менеджменту охорони здоров'я» (для бакалаврів, спеціалістів)*. Київ: МАУП. URL: <http://library.iapm.edu.ua/metod/2033.pdf>.

Баєва, О. (2018). *Навчальна програма дисципліни «Управління проектами в сфері охорони здоров'я» (для бакалаврів)*. Київ: ДП «Вид. дім

«Персонал». URL: http://maup.com.ua/ua/navchannya-u-maup/library/metod/2menedzhment/navchalna_programa_disciplini_upravlinnya_proektami_v_sferi_ohoroni_zdorovya_dlya_bakalavriv.html.

Бакланова, Н. М. (2016). Формування правової компетентності майбутніх учителів. *Освітологічний дискурс*, 2 (14), 115–124.

Баніт, О. В. (2018). *Системи професійного розвитку менеджерів у транснаціональних корпораціях: досвід Німеччини і Польщі*: монографія. Київ: ДКС Центр.

Барановська, Л. В., & Барановський, М. М. (2014). Концептуальний аспект навчання дорослих у системі вищої освіти України. *Вісник Національного авіаційного університету. Серія: Педагогіка. Психологія*. Київ: НАУ. Вип. 5(1), 14–19.

Банчук, М. В., & Воликін, І. І. (2008). *Питання стратегії економічного розвитку у сфері кадрової політики у охороні здоров'я України*. Київ–Житомир, Т. 2, 222.

Батанов, О. В. (1998). *Юридична енциклопедія*. Київ: «Українська енциклопедія».

Белова, Л., & Карамішев, Д. (2016). *Запровадження освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів за спеціальністю «публічне управління та адміністрування» в Україні*. URL: <http://www.kbuara.kharkov.ua/e-book/apdu/2016-1/doc/1/01.pdf>.

Бібік, Н. М., Ващенко, & Л. С., Локшина, О. І. (2004). *Компетентнісний підхід: рефлексивний аналіз застосування*: колективна монографія. Київ: К.І.С.

Білянін, Г. І. *Профілі професійної компетентності управлінського персоналу закладів освіти*. URL: https://www.narodnaosvita.kiev.ua/?page_id=523.

Бірюкова, Т. Ф. (2006). *Болонський імператив підготовки майбутніх менеджерів*. (Автореф. дис. канд. філософ. наук). Ін-т вищої освіти АПН України, Київ.

Богдан, Д, Бойко, А., & Василькова, А. (2019). *Кадрові ресурси системи охорони здоров'я в Україні. Ситуаційний аналіз. Проект USAID «Підтримка реформи охорони здоров'я»*. Київ.

Бойко, С. (2017). *Особливості державної кадрової політики охорони здоров'я*. Кадрова політика у сфері охорони здоров'я в умовах загроз національній безпеці України. Науково-практична конференція за

міжнародною участю. Київ, 5–8.

Будас, А. П. (2012). *Методика навчання правознавства студентів економічних спеціальностей*. (Дис. канд. пед. наук). Ін-т педагогіки НАПН України, Київ.

Бузько, І. Р., Вартанова, О. В., & Надьон, Г. О. (2009). *Стратегічне управління персоналом підприємства в умовах сучасного розвитку ринку праці*: монографія. Луганськ: Вид-во СНУ ім. В. Даля.

Бурлака, Н. І., Степень, Я., Пугач, В. М., Сапогов, В. А., Акімова, О. В. (Ред.), & Фрицюк, В. А. (Ред.). (2020к). *Коучинг в освіті. Особисто-професійний розвиток учителя: погляди стейкхолдерів*: монографія. Вінниця: ТОВ «Друк», 54–79.

Вартанова, О. В., & Скляр, Є. П. (2010). *Компетенція персоналу: теоретичне визначення та складові*. Актуальні питання теорії і практики менеджменту. Всеукраїнська науково-практична конференція. Луганськ: СНУ ім. В. Даля, 274–276.

Василина, С. І. (2017). *Психолого-педагогічні умови правової підготовки учнів професійно-технічних навчальних закладів*. (Дис. канд. пед. наук). Львівський науково-практичний центр Інституту професійно-технічної освіти НАПН України, Львів.

Васюк, Н. О. (2012). Світовий досвід підготовки сучасних менеджерів системи охорони здоров'я (огляд літературних джерел). *Державне управління*, 1, 21–26.

Васюк, Н. О. (2018). Реалізація моделі професійної підготовки менеджерів системи охорони здоров'я. *Східноєвропейський журнал громадського здоров'я*, 1(17), 100–101.

Васюк, Н., Князевич, В., & Юрочко, Т. (2016). *Підготовка фахівців у сфері охорони здоров'я за спеціальністю «Публічне управління та адміністрування» в Україні*. Матеріали науково-практичної конференції з міжнародною участю «Організація та управління охороною здоров'я. URL: [http://www.hcm.in.ua/wp-content/uploads/ Tezisy_hcm_2016_a5_.pdf](http://www.hcm.in.ua/wp-content/uploads/Tezisy_hcm_2016_a5_.pdf).

Вежновець, Т. А., & Парій, В. Д. (2014). Гендерні особливості керівників закладів охорони здоров'я. *Український медичний часопис*, 3(10), 48–50.

Вербівський, Д. С. (2012). *Формування професійної етики персоналу центру обслуговування обонентів мобільного зв'язку*. (Дис. канд.

пед. наук). Житомирській державний університет ім. І. Франка, Житомир.

Вишпольська, В. Ф. (2008). Зміст та структура професійної компетентності фахівця з міжнародних економічних відносин. *Вісник Запорізького національного університету*, 1, 57–61.

Відповідність чинного законодавства України розвитку інформаційних технологій в частині забезпечення прав дітей на безпечний інформаційний Інтернет-простір: Національна експертна комісія України з питань захисту суспільної моралі. URL: <http://www.moral.gov.ua/news>.

Вієвська, М. Г., & Красовська Л. І. (2009). Стратегія формування управлінських компетенцій та методичні умови її реалізації. *Інформаційні технології і засоби навчання*, 5(13). URL: <http://www.ime.edu.ua.net/em.htm>.

Вінник, М. О. *Формування науково-дослідницької компетентності майбутніх інженерів-програмістів в умовах освітнього середовища вищого навчального закладу*. URL: http://www.kspu.edu/FileDownload.ashx/aref_V.pdf?id=dbd0716c-1f8f-497a-908f-2fb5c77f9617.

Владимирова, В. І. (2003). *Педагогічні проблеми формування правової культури вчителя в історії вищої педагогічної школи України (1917-2002 рр.)*. (Автореф. дис. канд. пед. наук). Луганський державний педагогічний ун-т ім. Т. Шевченка, Луганськ.

Волошан, О. О. (2016). *Професійна підготовка менеджерів охорони здоров'я в контексті реформування галузі охорони здоров'я в Україні*. Державне управління людськими ресурсами у сфері охорони здоров'я в Україні. Науково-практична конференція за міжнародною участю. Київ, 28–31.

Вороненко, Ю. В. (2008). Проблеми забезпечення якості кадрових ресурсів системи охорони здоров'я України. *Охорона здоров'я України*, 3, 20–21.

Вороненко, Ю. В., Гойда, Н. Г., & Горачук, В. В. (2013). Досвід удосконалення підготовки керівників галузі охорони здоров'я з питань менеджменту якості медичної допомоги. *Український медичний часопис*, 6, 96–98. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/UMCh_2013_6_21.

Вороненко, Ю. В., Гойда, Н. Г., & Горачук, В. В. (2014). Самооцінювання як складова підготовки системи управління якістю медичної

допомоги закладу охорони здоров'я до сертифікації на відповідність ДСТУ ISO 9001:2009. *Український медичний часопис*, 2, 36–39. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/UMCh_2014_2_10.

Галієнко, Л. І. (2011). Сучасні кадрові проблеми охорони здоров'я в країнах Європейського регіону ВООЗ. *Східноєвропейський журнал громадського здоров'я*, 1(13), 279–281.

Галушко, В. П. (2011). *Сучасні методи навчання в підготовці керівних кадрів*. Міжнародний збірник наукових праць. Вип. 1(13), 2–10.

Галушак, І. Є. (2019). *Теорія і технології формування правової компетентності майбутніх економістів в умовах неперервної університетської освіти*. (Дис. д-ра пед наук). Державний заклад «Південно-український національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», Одеса.

Ганзенко, О. (2003). *Формування правової культури особи в умовах розбудови правової держави Україна*. (Автореф. дис. канд. юрид. наук). К: Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка.

Гасюк, Л. М. (2004). *Формування професійної етики молодших спеціалістів сфери побутового обслуговування у системі навчально-виховної роботи коледжу*. (Дис. канд. пед. наук). Ін-т педагогіки і психології професійної освіти АПН України, Київ.

Гетьман, А. П., Данильян, О. Г., & Дзьобань, О. П. (2012). *Філософія правового виховання: навчальний посібник*. Харків: Право.

Главацька, А. О. (2013). Критерії формування правової компетентності майбутнього викладача в процесі професійної підготовки. *Педагогічний процес: теорія і практика*, Вип. 4, 34–43. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pptp_2013_4_6.

Гладун, З. С. (2005). Проблеми формування галузі медичного права в Україні. *Вісник Львівського національного медичного університету*, 3, 65.

Гончаренко, С. У. (1997). *Український педагогічний словник*. Київ: Либідь.

Гончаренко, С. У. (2008). *Педагогічні дослідження: методологічні поради молодим науковцям*. Київ – Вінниця: ДОВ «Вінниця».

Гончаренко, С.У. (2010). *Педагогічні дослідження: методологічні поради молодим науковцям*. Київ – Вінниця: ТОВ фірма «Планер».

Городиський, М. І. (2001). *Правова освіта майбутнього вчителя*. Х: Легас.

Горонескуль, М. М. (2009). *Таблиці функцій та критичних точок розподілу. Розділи: теорія ймовірностей. Математична статистика. Математичні методи в психології*. Х. УЦЗУ.

Гребенюк, Г. Є. (2001). *Теоретичні засади педагогічного правознавства: збірник наукових праць*. Київ: Науковий світ.

Гриньова, Я. Г. (2013). Вид правової свідомості особистості до правового розвитку держави й суспільства. *Проблеми інженерно-педагогічної освіти*, 40–41, 283–288.

Громова, С. О. (2015). Професійна підготовка керівних кадрів вищої медичної освіти в контексті реформування системи охорони здоров'я в Україні. *Теорія та практика державного управління*, Випуск 3, 172–178.

Громова, С. О. (2015b). Особливості становлення та сучасний стан системи професійної підготовки керівних кадрів вищих навчальних закладів в Україні. *Актуальні проблеми державного управління*, 1(47), 300–307.

Громова, С. О. (2016). *Підготовка керівних кадрів вищих медичних навчальних закладів, як менеджерів сфери охорони здоров'я в Україні*. Державне управління людськими ресурсами у сфері охорони здоров'я в Україні. Науково-практична конференція. Київ, 47–49.

Грушева, А. А. (2015). *Формування управлінської компетентності майбутніх економістів у процесі професійної підготовки: теорія і практика*. Ірпінь: Видавництво Національного університету ДПС України.

Гульчій, О. П., Захарова, Н. М., & Литвинова, Л. О. (2008). *Проблеми підготовки управлінських кадрів для охорони здоров'я*. Матеріали IV з'їзду спеціалістів з соціальної медицини та організації управління охорони здоров'я. – Київ-Житомир: Т. 2, 68-69.

Гуревич, Р. С. (2008). *Теорія і практика навчання в професійно-технічних закладах*. Вінниця: ДОВ «Вінниця».

Гусарєв, С. Д., & Тихомиров, О. Д. (2005). *Юридична деонтологія (Основи юридичної діяльності): навчальний посібник*. Київ: Знання.

Данильчук, Л. О. (2013). Категориальна сутність поняття «правовая компетентность». *Psihologie Pedagogie specială Asistență socială. Revista. Facultății de Psihologie și Psihopedagogie specială a Universității Pedagogice de Stat «Ion Creangă» din Chișinău*, 3(32), 77–83.

Дарманська, І. М. (2004). *Правова підготовка майбутніх вчителів*

початкової школи в умовах ступеневої освіти. (Автореф. дис. канд. пед. наук). Інститут педагогіки і психології професійної освіти АПН України, Київ.

Даценко, Н. (2012). Про структуру соціальної компетентності учнів. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка*, 6, 8–10.

Дей, М. (2017). Світові тенденції розвитку освіти дорослих. *Освіта дорослих у перспективі змін: інновації, технології, прогнози: колективна монографія*. Ніжин: Видавець ПП Лисенко М. М.

Державна національна програма «Освіта». Україна XXI ст. (1994). Київ: Райдуга.

Децик, О. З., & Кольцова, Н. І. (2012). Готовність керівників медичних закладів до управління змінами в системі охорони здоров'я. *Східноєвропейський журнал громадського здоров'я*, 2–3, 100–104.

Дешко, Л. (2006). Про галузеву належність медичного права України. *Право України*, 1, 123.

Дзяк, Г. В., Лехан, В. М., & Крячкова, Л. В. (2010). Підходи до визначення стратегії підвищення якості медичного обслуговування в Україні, гармонізовані з загальноєвропейськими методами. *Медичні перспективи*, XV(1), 6–9.

Дмітренко, Н. Є. (2016). *Впровадження проблемно-орієнтованого навчання на заняттях у вищому навчальному закладі*. URL: <file:///C:/Users/Admin/Downloads/714-2947-1-PB.pdf>.

Довгань, Л., Малик, І., Мохонько, Г., Шкробот, М., & Ведута, Л. (2017). *Менеджмент організацій: методичні вказівки до вивчення дисципліни для студентів галузі знань 07 «Управління та адміністрування» спеціальності 073 «Менеджмент» спеціалізації «Менеджмент і бізнес-адміністрування»*. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського.

Дубасенюк, О. А. (2001). *Передумови розвитку акмеологічного середовища для підготовки педагога-професіонала: досвід і перспективи розвитку*. Акмеологія – наука XXI століття. Міжнародна науково-практична конференція. Київ: Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка, 23–27.

Дудікова, Л. (2017). Характеристика структури і змісту професійно-етичної компетентності майбутніх лікарів. *Молодий вчений*, 12, 374–378.

Ельбрехт, О. (2012). Модернізація змісту підготовки менеджерів:

глобальні тенденції та національна специфіка. *Молодь і ринок*, 5(88), 5–8.

Свтушенко, Р. (2003). Розвиток правової освіти – необхідна умова побудови правової держави. *Історія України*, № 9, 18–25.

Животовська, В. Г. (2008). *Мережа громадянської освіти: правова освіта сільського населення*. Кіровоград: Полімед-сервіс.

Жидкова, Н. М. (2012). *Формування предметних умінь з правознавства в учнів 9-10 класів*. (Дис. канд. пед. наук). Інститут педагогіки НАПН України, Київ.

Журавель, В. І., Журавель, В. В., & Ткачук, Т. Ю. (2012). Кадрова політика в системі медичної допомоги. *Східноєвропейський журнал громадського здоров'я*, 1(17), 155–156.

Завальна, Ж. В., & Старшинський, М. В. (2006). *Професійні навички юриста: навчальний посібник*. Суми: ВТД «Університетська книга».

Закон України «*Основи законодавства України про охорону здоров'я*». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2801-12>.

Закон України «*Про Вищу освіту*». (2014). URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>.

Закон України «*Про освіту*». (2019). URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2145>

Заюков, І. В., & Пугач, В. М. (2019d). *Формування мотивації зайнятих громадян до самозбереження здоров'я*. Universum View 13. Міжнародна науково-практична конференція. Вінниця: ТОВ «Нілан-ЛТД», 62–66.

Заюков, І. В., & Пугач, В. М. (2019c). *Формування цінності та орієнтація суспільства на збереження і зміцнення здоров'я населення України*. Сучасний стан та перспективи розвитку економіки, менеджменту, фінансів та права. Міжнародна науково-практична конференція. Полтава: УФЕМД, 51–52.

Заюков, І. В., Пугач, В. М., & Кобилянський, О. В. (2019). *Формування культури здоров'я майбутніх менеджерів в закладах вищої освіти*. *Педагогіка безпеки*, 1, 16–24.

Заюков, І., & Пугач, В. (2019b). *Формування концепції здорового способу життя як важливої складової розвитку трудового потенціалу України*. Universum View 13. Economics and management. Міжнародна науково-практична конференція. Вінниця: ТОВ «Нілан-ЛТД»,

220–224.

Заюков, І., & Пугач, В. (2019а). *Формування стратегій збереження здоров'я дорослого населення України базуючись на світовому досвіді*. Universum View 13. Pedagogical sciences. Міжнародна науково-практична конференція. Вінниця: ТОВ «Нілан-ЛТД», 45–49.

Згалат-Лозинська, Л., & Баєва, О. (2018). *Навчальна програма дисципліни «Медичний та фармацевтичний менеджмент» (для магістрів)*. Київ: ДП «Вид. дім «Персонал». URL: <http://maup.com.ua/assets/files/lib/metod/8303.pdf>.

Зима, О. (2010). Концепція та основні напрямки виховної роботи в Харківському національному економічному університеті. *Вища школа*, 12, 17–25.

Зязюн, І. А. (2000). *Сучасні дидактичні моделі і логіка учіння*. Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми: зб. наук. праць. Вінниця: ТОВ фірма «Планер».

Зязюн, І. А. (2001). Неперервна освіта як основа соціального поступу. *Неперервна професійна освіта: теорія і практика*: зб. наук. праць. Київ: Вид. центр НТУ «ХП», Ч. 1, 15–23.

Зязюн, І. (2005). Філософія поступу і прогнозу освітньої системи. *Педагогічна майстерність: проблеми, пошуки, перспективи*: монографія. Київ, Глухів: РВВ ГДПУ, 10–18.

Іваній, О. (2014) *Інтегрований спецкурс з формування правової компетентності у професійній підготовці майбутніх учителів*. URL: file:///C:/Users/Admin/Downloads/nvd_2014_1_8.pdf.

Іваній, О. М. (2011). *Формування правової компетентності майбутнього вчителя*: посібник. Суми: Університетська книга.

Іваній, О. М. (2012). Діагностика сформованості правової компетентності майбутнього вчителя. *Імідж сучасного педагога*, 8(105), 32–37.

Іванюк, І. (2017). *Профільна школа правознавчого спрямування у контексті проблем неперервності освітнього процесу*. Освітній простір ХХІ століття: реалії, новації, перспективи: матеріали наук.-практ. конф. м. Тернопіль, 23 лют. 2017 р. Тернопіль: ТНЕУ, 112–117.

Івашкевич, І. В. (2016). Функціональний підхід до визначення змі-

сту та структури професійної компетентності майбутніх юристів. *Проблеми сучасної психології*, Випуск 32, 167–180.

Іщенко, І. А., & Шалаєва, В. В. (2008). Складові управлінської компетентності керівників навчальних закладів. *Управління школою*, 29, 19–23.

Караман, О. Л. (2013). Напрями та зміст соціально-виховної роботи з неповнолітніми засудженими в спеціальних виховних установах. *Соціальна педагогіка: теорія та практика*, 3, 103–108.

Карамишев, Д. В. (2008). Перетворення в системі охорони здоров'я з позиції управлінця і громадянина. *Здоров'я України*, 15–16, 66–67.

Карпова, Л. Г. (2004). *Формування професійної компетентності вчителя загальноосвітньої школи*. (Дис. канд. пед. наук). Харківський державний педагогічний університет ім. Г. С. Сковороди, Харків.

Кафедра менеджменту та економіки в сімейній медицині. *Завідувач кафедри – професор Парфьонова Ірина Іванівна*. URL: https://med.edu.ua/ukr/structure/view_fakultet/76/.

Кисельова, В. (2017). *FAQ: післядипломна освіта в Україні*. URL: <https://studway.com.ua/faq-pislyadiplomna-osvita/>.

Клецова, К. В. (2010). Формування компетенцій персоналу як основа забезпечення його конкурентоспроможності на ринку праці. *Вісник Східноукраїнського нац. ун-ту імені Володимира Даля*, 1(143), 144–151.

Клименко, О. В. (2013). *Державне управління: удосконалення та розвиток*. URL: <http://www.dy.nauka.com.ua/?op=1&z=679>.

Клокар, Н. (2008). Андроґогічна модель підвищення кваліфікації педагогів на засадах диференційованого підходу. *Післядипломна освіта в Україні*, 2, 23–28.

Князевич, В. М., & Жаліло, Л. І. (2017). *Вплив охорони здоров'я на формування національної безпеки держави*. Кадрова політика у сфері охорони здоров'я в умовах загроз національній безпеці України. Науково-практична конференція за міжнародною участю. Київ, 58–61.

Князевич, В. М. (2008). Медична галузь потребує системних змін. *Збірник наукових праць співробітників НМАПО ім. П. Л. Шупика*. Київ, 5–7.

Князьян, М. О. (2007). *Система формування самостійно-дослідни-*

цької діяльності майбутніх учителів іноземних мов у процесі ступеневої підготовки. (Дис. д. пед. наук). Південноукраїнський державний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського, Одеса.

Кобилянський, О. В. (2012). *Теоретико-методичні основи навчання безпеки життєдіяльності студентів економічних спеціальностей у вищих навчальних закладах*: монографія. Вінниця: ВНТУ.

Ковалевська, Н. В. (2007). *Професійна підготовка студентів факультетів дошкільної педагогіки до роботи у сім'ях*. (Дис. канд. пед. наук). Інститут педагогіки і психології професійної освіти АПН України, Київ.

Коваленко, В. В. (2017). *Формування соціальної компетентності молодших школярів засобами інформаційно-комунікаційних технологій*: посібник. Київ.

Коваль, В. (2012). Правове виховання неповнолітніх у пенітенціарних установах. *Нова педагогічна думка*, 3, 172–174.

Ковальська, О. (2009). Основні завдання та напрями управління правовою освітою учнів у системі роботи загальноосвітнього навчального закладу. *Нова педагогічна думка*, 4, 107–109.

Кодекси України. URL: https://kodeksy.com.ua/kodeksi_ukraini.htm.

Козлова, Г. М. (2014). *Методика викладання у вищій школі*: навчальний посібник. Одеса: ОНЕУ.

Козяр, М. М., & Зарічанський О. А. (2011). Формування правової культури в курсантів-рятувальників засобами інформаційно-комунікаційних технологій. *Теорія і практика управління соціальними системами: філософія, психологія, педагогіка, соціологія*, 2, 23–28.

Коқун, О. М. (2012). *Психологія професійного становлення сучасного фахівця*: монографія. Київ: ДП «Інформ.-аналіт. Агенство».

Коляда, Т. А. (2013). *Правове виховання студентської молоді як пріоритетний напрям виховної роботи у вищому навчальному закладі*. URL: <http://eprints.kname.edu.ua/30714/1/63.pdf>.

Конвенція про права дитини. № 995_021. (1989). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_021/print.

Конституція України. (1996). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.

Копейчикова, В. В. (2000). *Правознавство*: навчальний посібник. Київ: Юрінком Інтер.

Корольчук, О. (2015). *До питання визначення проблемних аспектів кадрового забезпечення сфери охорони здоров'я в Україні*. Завдання держави у забезпеченні ефективної кадрової політики системи охорони здоров'я. Науково-практична конференція, Київ, 54–56.

Котюк, В. О. (2005). *Загальна теорія держави і права*: навч. посібник. К: Атіка.

Кравчук, М. В. (2002). *Теорія держави і права. Проблеми теорії держави і права*: навчальний посібник. Тернопіль: Карт-бланш.

Кремень, В. Г. (Ред.). (2004). *Вища освіта України і Болонський процес: навчальний посібник*. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан.

Криштак, І. В. (2008). *Організація правового виховання учнів старших класів загальноосвітніх навчальних закладів України (друга половина ХХ століття)*. (Дис. канд. пед. наук). Харківський національний педагогічний ун-т ім. Г. С. Сковороди, Харків.

Кудрик, Л., & Сурмяк Ю. (2011). Християнське і правове виховання як засіб становлення соціально зрілої особистості. *Молодь і ринок*, 6, 70–74.

Курило, Т. М. (2005). *Удосконалення підготовки менеджерів охорони здоров'я на Україні та досвід США*. Болонський процес: трансформація навчального процесу в технологію навчання. Міжнародна науково-методична конференція. Київ: ДУІКТ, 92–94.

Курлянд, З. Н. (Ред.), Хмелюк, Р. І., & Семенова А. В. (2007). *Педагогіка вищої школи*: навчальний посібник. 3-тє вид., перероб. і доп. К.: Знання.

Курок, О. О. (2017). Формування професійної компетентності майбутніх економістів. *Молодий вчений*, 3(43), 776–779.

Кутомай, О. (2007). Робота з батьками у системі правового виховання. *Педагогічний пошук*, 2, 58–60.

Лаврентьєва, О. (2013). *Напрями й підходи до організації методологічної підготовки менеджера освіти*. URL: https://www.narodnaosvita.kiev.ua/?page_id=518.

Лазоришинець, В. В., Банчук М. В., & Слабкий Г. О. (2008). *Науковий аналіз результатів обстеження якісних характеристик керівних кадрів охорони здоров'я*. Матеріали IV з'їзду спеціалістів з соціальної медицини та організації управління охорони здоров'я. Київ-Житомир: Т. 1, 105–109.

Лазуренко, О. О. *Аналіз психологічних особливостей та структурних компонентів емоційної компетентності майбутнього лікаря*. URL: <https://www.researchgate.net/publication/326528635>.

Лашкул, З. В. (2015). *Особливості підготовки керівників охорони здоров'я в сучасних умовах*. Завдання держави у забезпеченні ефективної кадрової політики системи охорони здоров'я. Науково-практична конференція. Київ, 66–70.

Ледощук, Б. О. (2008). *Безперервний професійний розвиток керівних кадрів охорони здоров'я: досвід і проблеми*. Матеріали IV з'їзду спеціалістів з соціальної медицини та організації управління охорони здоров'я. Київ-Житомир, Т. 2, 116–118.

Лемішко, Б. Б., Мартинюк, І. О., & Грицко, Р. Ю. (2013). *Проблеми сімейної медицини в контексті державної політики України з охорони здоров'я*. Державна політика у сфері охорони здоров'я. Київ. Ч. 2, 93–147.

Литвин, А. В. (2013). Застосування категорії «педагогічна умова» в наукових дослідженнях. *Педагогіка і психологія професійної освіти*, 6, 35–50.

Майборода, В. (2001). *Керівник у сфері управління освітою*. Суспільні реформи та становлення громадянського суспільства в Україні. Науково-практична конференція. К: УАДУ, Т. 3, 355–358.

Майборода, С. В. (2002). *Державне управління вищою освітою в Україні: структура, функції, тенденції розвитку (1917—1959 рр.)* (Автореф. дис. доктора наук з держ. упр.). Акад. держ. упр. при Президентіві України, Київ.

Майданик, Р. (2013). Законодавство України в сфері охорони здоров'я: система і систематизація. *Медичне право*, 2(12), 63–74.

Мальона, С. (2008). *Правова культура як чинник професійної діяльності фахівців фізичної культури*. Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві: збірник наукових праць. Луцьк: Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки, Т.1.

Мануйлов, Є. М. (2011). *Формування особистості майбутнього фахівця права*. Вибрані праці: статті, матеріали конференцій, «круглих столів» (2006–2011). Харків: Право.

Манько, В. М. (2000). Дидактичні умови формування у студентів професійно-пізнавального інтересу до спеціальних дисциплін. *Соціалізація особистості: зб. наук. пр. Національного педагогічного ун-ту ім.*

М. Драгоманова, Вип. 2, 153–161.

Марущак, О. М. (2016). Поняття компетентності у педагогічній діяльності. *Креативна педагогіка*, Вип. 11, С. 97.

Марченко, О. Г. (2014). Формування професійної компетентності педагога на засадах гуманітарного підходу. *Проблеми інженерно-педагогічної освіти*, № 45. URL: http://library.uipa.edu.ua/images/data/zbirnik/problemu_45/21.pdf.

Матюхіна, О. А. (2013). Життя як найвища цінність буття – провідна ідея філософії Альберта Швейцера. *Вісник Національного авіаційного університету. Культурологія*, 2, 47–51. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnau_f_2013_2_12.

Мацевко, Т. М. (2007). *Психологічні особливості розвитку управлінської компетентності майбутніх магістрів військового профілю*. (Дис. канд. психол. наук). Національна академія оборони України, Київ.

Мацук, Л. О. (2002). *Підготовка майбутніх вчителів початкових класів до правового виховання молодших школярів*. (Автореф. дис. канд. пед. наук). Тернопільський державний педагогічний ун-т ім. В. Гнатюка, Тернопіль.

МБА (охорона здоров'я). Друга вища бізнес-освіта для медиків – програма «МБА у галузі охорони здоров'я». URL: https://kneu.edu.ua/ua/magister_programs/mbaoz/.

Методичні рекомендації щодо розроблення стандартів вищої освіти. (2019). URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/rekomendatsii-1648.pdf>.

Михальчук, В. (2017). Сучасні проблеми та шляхи удосконалення підготовки управлінських кадрів у сфері охорони здоров'я в Україні. *Кадрова політика у сфері охорони здоров'я в умовах загроз національній безпеці України. Науково-практична конференція за міжнародною участю*. Київ, 97–101.

Михальчук, М. (2019). *Де готують менеджерів для системи охорони здоров'я*. URL: <https://www.vz.kiev.ua/de-gotuyut-menedzheriv-dlya-systemy-ohorony-zdorov-ya/>.

Міжнародний пакт про економічні, соціальні та культурні права. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_042.

Міністерство юстиції України. Удосконалення законодавства про

охорону здоров'я (нова редакція основ законодавства України про охорону здоров'я): недоліки та переваги. URL: https://minjust.gov.ua/m/str_2396.

Модель (загальне визначення). URL: <http://uk.wikipedia.org/wiki>.

Москаленко, В. Ф. (2000). *Нормативно-правова база – основа діяльності медичних установ і закладів*: збірник нормативних актів. Київ: Юрінком Інтер.

Москаленко, В. Ф., Грузєва, Т. С., & Галієнко, Л. І. (2010). Організаційно-методичні аспекти підвищення якості медичної допомоги в Україні. *Медичні перспективи*, XV(1), 123.

Москаленко, С. (2015). *Актуальність підготовки керівних кадрів системи охорони здоров'я, компетентних у питаннях фінансового забезпечення галузі*. Завдання держави у забезпеченні ефективної кадрової політики системи охорони здоров'я. Науково-практична конференція, Київ, 90–93.

На базі інституту інноваційної освіти КНУБА проводиться навчання за спеціалізацією в рамках освітньої програми 073 «Менеджмент», спеціалізація «Менеджер в галузі охорони здоров'я» та 051 «Економіка», спеціалізація «Економіка в галузі охорони здоров'я». URL: <https://iino.knuba.edu.ua/novini/425-zaproshuemo-likariv-donavchannya-v-vsp-institut-innovatsijnoji-osviti-knuba>.

Наказ Міністерства освіти і науки України. (2010). *Про введення в дію переліку спеціальностей, за якими здійснюється підготовка фахівців у вищих навчальних закладах за освітньо-кваліфікаційними рівнями спеціаліста і магістра* від 9 листопада 2010 р. № 1067. Затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 27 серпня 2010 р., № 787. URL: <http://old.mon.gov.ua/ua/about-ministry/normative/387->.

Наказ Міністерства охорони здоров'я України (2018). *Про внесення змін до Довідника кваліфікаційних характеристик професій працівників* від 31.10.2018 р. № 1977. URL: <http://www.moz.gov.ua>.

Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 1 серпня 2011 року № 454. (2011). *Про затвердження Концепції управління якістю медичної допомоги у галузі охорони здоров'я в Україні на період до 2020 року*. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/MOZ13923.html.

Наказ Міністерства охорони здоров'я України. (2014). *Про перепід-*

готовку за спеціальністю «Організація і управління охороною здоров'я» від 14 березня 2014 р., № 185. URL: http://www.moz.gov.ua/ua/portal/dn_20140314_0185.html.

Наказ Міністерства охорони здоров'я України. (2018). *Про внесення змін до Довідника кваліфікаційних характеристик професій*. Випуск 78 «Охорона здоров'я» № 1977 від 31.10.2018. URL: <https://moz.gov.ua/article/ministry-mandates/nakaz-moz-ukraini-vid-31102018--1977-pro-vnesennja-zmin-do-dovidnika-kvalifikacijnih-harakteristik-profesij-pracivnikiv-vipusk-78-ohorona-zdorovja>.

Наказ Міністерства охорони здоров'я України. (2020) «*Про розподіл лікарських засобів для антитретровірусної терапії дорослих, підлітків і дітей, куплених за кошти Державного бюджету України на 2019 рік*» від 11.03.2020 № 635. URL: <https://moz.gov.ua/article/ministry-mandates/nakaz-moz-ukraini-vid-11032020--635-pro-rozpodil-likarskih-zasobiv-dlja-antiretrovirusnoi-terapii-doroslih-pidlitkiv-i-ditej-zakuplenih-za-koshti-derzhavnogo-bjudzhetu-ukraini-na-2019-rik>.

Накази Міністерства охорони здоров'я України. (2020). URL: <https://moz.gov.ua/nakazi-moz>.

Національний класифікатор України: «Класифікатор професій» ДК 003:2010. (2017). URL: <http://zakon.rada.gov.ua/rada/show/va327609-10>.

Національний університет «Києво-Могилянська академія». Освітньо-наукова програма «Менеджмент в охороні здоров'я». URL: <https://www.ukma.edu.ua/ects/index.php/fsnst/135-2018-06-13-09-07-54/menedzhmentoz/270-2018-11-01-11-03-23>.

Ничкало, Н. Г. (1999). *Сучасна вища школа: психолого-педагогічний аспект*: монографія. Київ: Віпол.

Ничкало, Н. Г. (2004). *Развитие в Украине исследований по проблемам педагогики и психологии профессионального образования на рубеже столетий*. Европейский фонд образования; Национальный Центр Украина. Київ: Наук. світ.

Нормативно-правове забезпечення стратегічного курсу України на європейську та євроатлантичну інтеграцію. URL: <https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/3704>.

Овчарук, О. В. (2004). *Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи*: бібліотека з освітньої політики. Київ: «К.І.С.», 2004.

Огієнко, О. І. (2007). *Андрагогічний підхід у неперервній освіті дорослих*. Київ, Суми: Сумський ДПУ ім. А. С. Макаренка.

Огороднійчук, І. А. (2019). Новітні підходи щодо формування правової компетентності майбутніх інженерів. *Вісник університету імені Альфреда Нобеля. Серія педагогіка і психологія*, 2(18), 215–219.

Одарій, В. В. (2005). *Підготовка майбутніх педагогів до правового забезпечення професійної діяльності*. (Автореф. дис. канд. пед. наук). Одеса, Південноукр. держ. пед. ун-т ім. К. Д. Ушинського.

Олійник, В. В. (2008). *Формування правової компетентності керівників навчальних закладів у системі післядипломної педагогічної освіти*. (Дис. канд. пед. наук). Класичний приватний університет, Запоріжжя.

Опольська, М. В. (2009). *Формування гуманістичної сформованості майбутніх менеджерів-економістів у процесі професійної підготовки*. (Дис. канд. пед. наук). Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова, Київ.

Орлова, О. О. (2013). Правова освіта як системотвірний фактор правового мислення. *Право і суспільство*, 1, 7–11.

Ортинський, В. Л. (2009). *Професійна етика та культура поведінки працівника органів внутрішніх справ України: метод. посібник для працівників ОВС*. Львівський державний університет внутрішніх справ, Львів.

Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <https://rada.gov.ua/>.

Офіційний сайт Державної служби статистики України. *Забезпеченість системи охорони здоров'я кадровими ресурсами*. URL: www.ukrstat.gov.ua.

Офіційний сайт Міністерства охорони здоров'я України. *МОЗ України оприлюднило для громадського обговорення Стратегію розвитку медичної освіти*. URL: <https://moz.gov.ua/article/reform-plan/moz-ukraini-opriljudnilo-dlja-gromadskogo-obgovorenja-strategiju-rozvitku-medichnoi-osviti>.

Павленко, В. В., & Павленко, В. Л. (2012). *Правовий статус менеджера: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл.* Київ: ДП «Вид. дім «Персонал».

Пайонк, О. П., & Пайонк, Д. О. (2013). *Сучасні інформаційні технології в управлінській праці менеджера*. International scientific-practical conference «Actual problems of ICT specialists' training». Хмельницький,

89–93.

Парфьонова, І., Мнушко, З., Рогова, О., Оганезова, Г., & Драганова, О. (2016). *Перспективи підготовки менеджерів охорони здоров'я в харківській академії післядипломної освіти*. Матеріали науково-практичної конференції з міжнародною участю «Організація та управління охороною здоров'я. URL: http://www.hcm.in.ua/wp-content/uploads/Tezisy_hcm_2016_a5_.pdf.

Пехота, О. М. (2003). *Підготовка майбутнього вчителя до впровадження педагогічних технологій*: навчальний посібник. Київ: А.С.К.

Питання захисту неповнолітніх глядачів у медійному середовищі: Національна Рада України з питань телебачення і радіомовлення. URL: <http://www.nrada.gov.ua>.

Погоріляк, Р. Ю., & Гульчій, О. П. (2015). Вивчення проблеми підготовки сучасних керівних кадрів охорони здоров'я в Україні. *Україна. Здоров'я нації*, 4, 76–80.

Подберезький, М. К. (2003). *Проблеми формування національної правової культури*. Х: ТОВ «ЕДЕНА».

Поліщук, О. (2012b). Правове виховання учнів 5–6 класів шкіл-інтернатів як складова соціалізації особистості. *Молодь і ринок*, 4, 83–88.

Поліщук, О. (2015). Правова компетентність як основа професійного росту майбутнього менеджера. *Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету*, 1. URL: <http://znp.udpu.edu.ua/article/view/196612>.

Поліщук, О. (2015b). *Принципи правової підготовки майбутніх менеджерів вищих аграрних навчальних закладів*. Управління навчальними закладами: теорія, історія, практика Всеукраїнська науково-методична конференція. Умань: ФОП Жовтий, 111–114.

Поліщук, О. (2017). *Оцінювання правової компетентності майбутніх менеджерів у вищих аграрних закладах України*. URL: <http://znp.udpu.edu.ua/article/view/137638>.

Поліщук, О. (2018). Сутність та структура правової компетентності майбутніх менеджерів у вищих аграрних навчальних закладах. *Молодь і ринок*, 2, 73–80.

Поліщук, О. В. (2011). Правове виховання підростаючого покоління у педагогічній спадщині В. О. Сухомлинського. *Педагогічний дискурс*, Вип. 10, 416–421.

Поліщук, О. В. (2012a). До проблеми правового виховання учнів 5–

6 класів шкіл-інтернатів. *Педагогічний дискурс*, Вип. 11, 245–250.

Поліщук, О. В. (2013b). Особливості правового виховання молодших підлітків шкіл-інтернатів. *Педагогічний дискурс*, Вип. 14, 363–367.

Поліщук, О. В. (2013a). Історіографічний аналіз проблеми правового виховання молодших підлітків загальноосвітніх навчальних закладів. *Педагогічний дискурс*, Вип. 15, 568–572.

Поляновська, О. (2013). Правове виховання дітей-сиріт молодшого шкільного віку, що перебувають у школах-інтернатах, через використання інтерактивних технологій. *Молодь і ринок*, 12, 58–62.

Пометун, О. І. (2005a). Компетентнісний підхід – найважливіший орієнтир розвитку сучасної освіти. *Рідна школа*, 1, 65–69.

Пометун, О. І. (2005b). Формування громадянської компетентності: погляд з позиції сучасної педагогічної науки. *Вісник програм шкільних обмінів*, 23, 18–24.

Попадич, О. (2013). Педагогічні умови правового виховання майбутніх фахівців комп'ютерної галузі. *Педагогіка і психологія професійної освіти*, 1, 175–182.

Постанова Кабінету Міністрів України (2011). *Про затвердження Національної рамки кваліфікацій* від 23.11.2011, № 1341. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-%D0%BF>.

Постанова Кабінету Міністрів України. (1995). *Про Програму правової освіти населення України*, № 366 від 29.05.1995. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/366-95-%D0%BF>.

Представництво Європейської Комісії в Україні. (2009). *Роль управління кадровими ресурсами у покращенні результатів діяльності системи охорони здоров'я України*: посібник. URL: http://www.eu-shc.com.ua/catalogs/4/54/100/412/Book11_role_of_HR.pdf.

Програма правової освіти населення України: постанова Кабінету Міністрів України від 29 травня 1995 року № 366. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/366-95-%D0%BF>.

Про затвердження Концепції розвитку економічної освіти. № 12_7290-03 (2003). URL: https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v12_7290-03.

Про національну програму правової освіти населення № 992/2001 (2001). URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/992/2001>.

Продіус, О. І., & Продіус, Ю. І. (2017). *Компетентнісний підхід у*

підготовці майбутніх менеджерів в сфері зовнішньоекономічної діяльності: матеріали науково-методичного семінару. URL: <http://dspace.tneu.edu.ua/bitstream/316497/11037/1/070-074.pdf>.

Проект Національної стратегії розвитку освіти в Україні на 2012–2021 роки. (2012). URL: <http://osvita-zm.org.ua/upload/files/reforma/815f84b163c88e724e796839db618bdc.pdf>.

Проценко, О. Б. (2012). *Нормативно-правове забезпечення інституту магістратури в Україні.* URL: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/pptp/2012_5/Procenko.pdf.

Пугач, В. (2017). *Розвиток майнових відносин в умовах інтеграційних змін.* Матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції «Розвиток освіти, науки, економіки в умовах інтеграційних процесів»: збірник матеріалів конференції. Тернопіль: Крок, Том 2, Ч 1, 86–88.

Пугач, В. М. (2012). *Стан сучасної вищої освіти у контексті глобалізації.* Інтеграційний вибір України: історія, сучасність, перспективи. Всеукраїнська науково-практична конференція з міжнародною участю. Тернопіль: ТНЕУ, Т. II, 262–265.

Пугач, В. М. (2013а). *Методи підготовки майбутніх юристів до консультативної діяльності з цивільного права.* Матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю «Проблеми та перспективи розвитку національних економік в сучасних умовах»: збірник тез доповідей. Тернопіль: ТНЕУ, 230–234.

Пугач, В. М. (2014b). *Методичні вказівки для викладачів, які проводять практичні заняття з дисципліни «Цивільне право України» для студентів денної форми навчання спеціальності 8.03050801 «Фінанси і кредит».* Вінниця: ВННІЕ ЗУНУ.

Пугач, В. М. (2014а). *Право на свободу вираження поглядів – один із напрямків європейської демократії.* Матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції «Соціально-економічний розвиток України в умовах світової фінансової нестабільності»: збірник тез доповідей. Вінниця: ВННІЕ ЗУНУ, 119–122.

Пугач, В. М. (2014с). *Методичні вказівки для семінарських занять з дисципліни «Цивільне право України» для студентів спеціальності 8.03050801 «Фінанси і кредит».* Вінниця: ВННІЕ ЗУНУ.

Пугач, В. М. (2015). *Захист прав на інтелектуальну власність в умовах ринкової нестабільності.* Матеріали науково-практичної кон-

ференції з міжнародною участю «Конкурентоспроможність національної економіки та освіти: пошук ефективних рішень»: збірник матеріалів конференції. Вінниця: ВНІЕ ЗУНУ, Том 1, 85–88.

Пугач, В. М. (2016). *Особливості захисту прав засновників акціонерних товариств*. Матеріали науково-практичної конференції з міжнародною участю «Шляхи активізації інноваційної діяльності в освіті, науці, економіці»: збірник матеріалів конференції. Вінниця: ВНІЕ ЗУНУ, Том 2, 92–94.

Пугач, В. М. (2018). *Модернізація сучасної соціальної держави в Україні*. Соціально-економічні та гуманітарні аспекти розвитку суспільства. Всеукраїнська науково-практична конференція. Тернопіль: Крок, 78–82.

Пугач, В. М. (2019b). *Актуальні напрямки роботи щодо вдосконалення системи захисту прав інтелектуальної власності в Україні*. Матеріали науково-практичної конференції з міжнародною участю «Напрямки модернізації фінансово-економічної системи держави, регіонів, підприємств, організацій»: збірник матеріалів конференції. Вінниця: Крок, Том 1, Секція 5, 77–80.

Пугач, В. М. (2019e). *Здоров'я населення як соціально-економічна та психолого-педагогічна категорія*. Педагогіка здоров'я. Всеукраїнська науково-практична конференція. Чернігів, 177–180.

Пугач, В. М., (2013b). *Методичні вказівки для самостійного вивчення дисципліни «Екологічне право України»*. Вінниця: ВІЕ ТНЕУ.

Пугач, В. М., (2019c). *Методичні рекомендації до практичних занять з дисципліни «Спадкове право» для студентів магістрів денної форми навчання напряму підготовки 081 «Право»*. Вінниця: ВНІЕ ЗУНУ.

Пугач, В. М. (2020a). *Методичні вказівки для проведення практичних занять з дисципліни «Міжнародне публічне право: основні галузі та інститути» для студентів бакалаврів денної форми навчання спеціальності 293 «Міжнародне право»*. Вінниця: ВНІЕ ЗУНУ.

Пугач, С. С. (2013a). *Особливості правового регулювання права дитини на безпечний інформаційний простір*. Підприємництво, господарство і право, 5, 95–98.

Пугач, С. С. (2018). *Формування правової компетентності у майбу-*

тніх учителів. *Професійне становлення особистості майбутнього вчителя: монографія*. Акімова О. (Ред.). Вінниця: «Твори», 124–143.

Пугач, С. С. (2019). Розвиток правової компетентності дітей у закладах загальної освіти. *Університет-Школа: співпраця в умовах євроінтеграції: монографія*. Акімова О. В. (Ред.). Вінниця: Твори, 2019, 238–263.

Радиш, Я. Ф. (2003). *Державне управління охороною здоров'я в Україні: генезис та тенденції розвитку*. (Дисертація доктора наук з держ. упр.). Українська Академія державного управління при Президентові України. Київ.

Раков, С. А. (2005). *Математична освіта: компетентнісний підхід з використанням ІКТ: монографія*. Харків: Факт.

Рахманов, О. (2014). *Топ-менеджери великого бізнесу в Україні: соціологічний портрет: монографія*, К: Ін-т соціології НАН України.

Ржевська, Н. В. (2016). *Компонентний аналіз правової компетентності*. Психологія та педагогіка сучасності: проблеми та стан розвитку науки і практики в Україні. Міжнародна науково-практична конференція. Львів, 46–50.

Ржевська, Н. В. (2017). *Формування правової компетентності майбутніх бакалаврів з товарознавства і торговельного підприємництва у процесі професійної підготовки*. (Дис. канд. пед. наук). ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди», Переяслав-Хмельницький.

Рогожин, Б. А., & Сердюк О. І. (2009). Щодо питання освіти керівників закладів охорони здоров'я. *Охорона здоров'я України*, 1(33), 144–145.

Рожкова, І. В., Радиш, Я. Ф., & Васюк, Н. О. (2011). Система підготовки управлінських кадрів для галузі охорони здоров'я (пошук моделі). *Інвестиції: практика та досвід*, 23, 96–99. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ipd_2011_23_28.

Розіна, Н. В. (2014). Ігрові методи у формуванні правової компетентності учнів ПТНЗ. *Професійно-технічна освіта*, 1, 38–39.

Розпорядження Кабінету Міністрів України (2011). *«Про схвалення Концепції Загальнодержавної програми «Здоров'я 2020: український вимір»* від 31 жовтня 2011 р. № 1164-р. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/244717787>.

Розпорядження Кабінету Міністрів України. (2016). *Про схвалення Концепції реформи фінансування системи охорони здоров'я від 30 листопада 2016 р. № 1013-р.* URL: <https://www.kmu.gov.ua/npras/249626689>.

Романова, І. А. (2001). *Формування правової свідомості майбутніх учителів у процесі навчальної діяльності.* (Автореф. дис. канд. пед. наук). Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди, Харків.

Романова, І. А. (2013). Система правового виховання іноземних студентів в умовах інженерно-педагогічного навчального закладу. *Проблеми інженерно-педагогічної освіти*, 38–39, 332–336.

Романовський, О. (2012). *Феномен підприємництва в університетах світу:* монографія. URL: <https://books.google.com.ua/books?id=NGTXCQAAQBAJ&pg>.

Ротар, В. (2014). Критерії та показники правової компетентності фахівця пожежної безпеки. *Людинознавчі студії. Педагогіка*, 29, 179–187.

Руденко, О. А., Висоцький, А. А., & Бесполудіна, Г. В. (2008). Нові підходи вирішення кадрових проблем в умовах сучасного медичного ринку праці: збірник матеріалів конференції. Київ–Житомир, Т. 2, 194–196.

Рудень, В. (2018). *Робоча навчальна програма з навчальної дисципліни «Соціальна медицина та організація охорони здоров'я».* URL: http://old.meduniv.lviv.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=131&Itemid=168&lang=uk.

Рудий, В. М. (2013). *Законодавство як інструмент визначення та реалізації державної політики і вдосконалення управління охороною здоров'я в Україні.* Стратегічні напрямки розвитку охорони здоров'я в Україні. Київ: Сфера.

Рябовол, Л. Т., Чернік С. Д., & Шатрав, С. О. (2017). Формування предметних умінь і навичок з правознавства в учнів 9 класів. *Science and Education*, Issue 8, 23–33.

Савіна, Т. (2017). Кадрове забезпечення сфери охорони здоров'я в Україні: стан та перспективи розвитку. *Інвестиції: практика та досвід*, 15, 95–98.

Святокум, О. Є. (2009). *Наступність у навчанні прав людини учнів початкової і основної школи.* (Автореф. дис. канд. пед. наук). Інститут

педагогіки АПН України, Київ.

Сембрат, А. Л. (2006). Моральне виховання старшокласників у навчально-виховному процесі гімназії. *Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми*: збірник наукових праць, 2, 54–60.

Семінар із проблемно-орієнтованого навчання в УКУ. URL: <https://ceit.ucu.edu.ua/news/pbl/>.

Сенюта, І. Я. (2006). *Право людини на охорону здоров'я та його законодавче забезпечення в Україні*. (Автореф. дис. канд. екон. наук). Львівський національний університет ім. І. Франка, Львів.

Сенюта, І. Я., & Люблинець, О. В. (2006). *Медичний кодекс як основа в реформуванні охорони здоров'я України*. URL: <https://www.umj.com.ua/article/483/medichnij-kodeks-yak-osnova-v-reformuvanni-oxoroni-zdorov-ya-ukraini>.

Сербин, Р. А. (2003). *Правова культура – важливий фактор розбудови правової держави*. (Дис. канд. юрид. наук). Національна академія внутрішніх справ України, Київ.

Сидоренко, С. (2009). Правове виховання та правова освіта у навчальних закладах. *Історія України*, 36, 1–8.

Сидорчук, І. (2007). Формування громадянської й правової компетентності на уроках правознавства. *Історія України*, 48, 7–9.

Синоверський, Л. В. (2016). *Підготовка управлінських кадрів системи охорони здоров'я в сучасних умовах*. Кадрова політика у сфері охорони здоров'я в умовах загроз національній безпеці України. Науково-практична конференція за міжнародною участю, Київ, 141–144.

Сисоєва, С. О. (2011). *Інтерактивні технології навчання дорослих*. Київ: ВД «Екмо».

Ситянін, В. В. (2010). *Формування правової компетентності науково-педагогічних працівників вищої школи*. (Дис. канд. пед. наук). ДВНЗ Університет менеджменту освіти НАПН України, Київ.

Сікора, Я. Б. (2007). *Особистісний компонент у структурі професійної компетентності майбутнього вчителя інформатики*. Проблема духовності сучасної молоді: реалії та перспективи. Міжрегіональна науково-практична конференція молодих дослідників. Житомир: Вид-во ПП Сахневич, 112–115.

Скаун, О. Ф. (2001). *Теорія держави і права*: підручник. Харків: Консум.

Скібіцька, Л. І. (2010). *Організація праці менеджера*: навчальний посібник. Київ: Центр учбової літератури.

Скрипнюк, В. О. (2008). *Енциклопедія освіти*. Київ: Юрінком Інтер.

Слабкий, Г. О., & Дудіна, О. О. (2008). Основні міжнародні підходи до визначення і формування основ політики поліпшення якості медичних послуг. *Охорона здоров'я України*, 4, 119–120.

Слабкий, Г. О., & Погоріляк, Р. Ю. (2019). *Сучасна система підготовки керівників в сфері охорони здоров'я України*. Методичні рекомендації МОЗ України. Київ.

Слободянюк, О. М. (2012). *Гендерний підхід в навчальному процесі*. Матеріали науково-практичної Інтернет конференції «Сучасні проблеми гуманітарної освіти»: збірник тез доповідей. Вінниця: Вінницький обласний інститут освіти педагогічних працівників, 90–98.

Слободянюк, О. М. (2014). *Формування професійно-етичної компетентності майбутніх менеджерів економічного профілю у процесі вивчення суспільно-гуманітарних дисциплін*. URL: <https://dSPACE.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/11551/1/.pdf>.

Смагіна, Т. М. (2016). *Конструювання предметних компетентностей суспільствознавчих навчальних предметів у шкільному навчанні*. URL: http://eprints.zu.edu.ua/4658/1/vip_54_16.pdf.

Соколова, І. П. (2004). Професійна компетентність вчителя: проблема структур та змісту. *Неперервна професійна освіта: теорія і практика: науково-методичний журнал*, 1, 18–19.

Сохацька, О. (2014). Особливості освітніх мотивацій та ціннісні орієнтації студентської молоді. *Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки*, 3, 74–80.

Стандарт вищої освіти України із галузі знань 07 Управління та адміністрування, спеціальності: 073 Менеджмент другого (магістерського) рівня, рівень освіти: Магістр Затверджено та введено в дію наказом Міністерства освіти і науки України від 10.07.2019 р. № 959. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/2019/07/12/073-menedzhment-magistr.pdf>.

Стандарт вищої освіти. Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти. Ступінь «бакалавр». Галузь знань: 07 «Управління та адміністрування», спеціальність: 073 «Менеджмент». URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/12/21/073-menedzhment-bakalavr.pdf>.

Статистичний збірник. Самооцінка населенням стану здоров'я та рівня доступності окремих видів медичної допомоги. (2017). URL: http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/Arhiv_u/17/Arch_snsz_zb.htm

Стратегія розвитку медичної освіти МОЗУ, опубл. 27 лютого 2019 року. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/uryad-uhvaliv-strategiyu-rozvitku-medichnoyi-osviti>.

Субботін, В. М., Філонов, О. В., & Годоров, І. Я. (2005). *Теорія держави і права: підручник.* К: Знання.

Сурмяк, Ю. (2008). Концептуальні засади взаємодії вищого професійного училища й органів внутрішніх справ у правовому вихованні учнів. *Педагогіка і психологія професійної освіти*, 6, 205–216.

Сурмяк, Ю. (2013). Організаційні питання розвитку партнерських відносин вищих навчальних закладів і органів внутрішніх справ у право-виховній роботі. *Нова педагогічна думка*, 1, 185–188.

Сурмяк, Ю., & Кудрик, Л. (2011). До питання практики взаємодії професійно-технічних навчальних закладів та органів внутрішніх справ у правовому вихованні учнів. *Педагогіка і психологія професійної освіти*, 2, 153–164.

Тепла, Ю. (2007). Правове виховання як соціально-педагогічна проблема. *Вісник Львівського університету. Сер. Педагогічна*, Вип. 22, 187–193.

Ткачук, О. В. (2010). Соціально-правова компетентність: співвідношення наукових категорій. *Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді: збірник наукових праць.* Київ. Вип. 14, кн. II, 28–35.

Требін, М. П. (2009). Правова вихованість – основа демократичного, правового розвитку українського суспільства. *Проблеми законності*, 103, 216–220.

Туник, І. (2009). *Права та обов'язки дітей і дорослих за педагогічними принципами В. Сухомлинського.* Київ: Шкільний світ.

Туркіна, М. В. (2011). Сутність поняття самостійної навчально-пізнавальної діяльності студентів у психологічній та педагогічній літературі. *Вісник ЛНУ ім. Тараса Шевченка*, 5 (216), 110–114.

У Верховній Раді України відбулися парламентські слухання на тему: «Медична освіта в Україні: погляд у майбутнє». URL: https://www.rada.gov.ua/news/Novyny/Parlamentski_slukhannya/141961.h

tml.

Указ Президента України «Про тимчасову робочу групу з питань реформування системи охорони здоров'я». (2020). URL: <https://www.president.gov.ua/documents/552020-32445>.

Указ Президента України. (2001). «Про Національну програму правової освіти населення» від 18.10.2001 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/992/2001>.

Українська освіта більше не влаштовує іранців. URL: <http://vnz.org.ua/statti/1134>.

Університет «КРОК». Навчально-науковий Інститут магістерської підготовки та післядипломної освіти. URL: <https://www.krok.edu.ua/ua/navchalni-programi/fpo/menedzhment>.

Уряд відкрив «Пульт Угоди» – онлайн-систему моніторингу реалізації заходів виконання Угоди про асоціацію з ЄС. (2019). URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/uryad-vidkriv-puls-ugodi-onlajn-sistemu-monitoringu-realizaciyi-zahodiv-vikonannya-ugodi-pro-asociaciyu-z-yes>.

Фіцула, М. М. (2006). *Педагогіка вищої школи: навчальний посібник*. Київ: Академвидав.

Фіцула, М. М. (2002). *Педагогіка*. Київ: Видавничий центр «Академія».

Формування дослідницької компетентності учнів при вивченні інформатики. URL: <http://www.osvita.ua/doc/files/news/59/5935/8.pdf>.

Фурман, Т. Ю. (2011). *Особливості моделі та дидактичного забезпечення формування професійної компетентності майбутніх фахівців у галузі економіки та підприємництва*. Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції «Актуальні питання теорії та практики психолого-педагогічної підготовки фахівців за соціономічним профілем»: збірник тез доповідей. Хмельницький: ХНУ, 229–231.

Хлевицька, Т. Б., & Гусєва, О. Ю. (2019). Когнітивна компетентність: зміст та особливості формування. *Ефективна економіка*, 4. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=6988>. DOI: 10.32702/2307-2105-2019.4.37.

Хриков, Є. М. (2011). Педагогічні умови як складова наукових знань. *Шлях освіти*, (60), 11–15.

Цимбал, Л. М. (2017). *Стратегія розвитку кадрової політики у системі громадського здоров'я*. Кадрова політика у сфері охорони здоров'я в умовах загроз національній безпеці України Науково-практична

конференція за міжнародною участю. Київ, 171–174.

Чала, Н. (2019). *Де готують менеджерів для системи охорони здоров'я?* URL: <https://www.vz.kiev.ua/de-gotuyut-menedzheriv-dlya-systemy-ohorony-zdorov-ya/>.

Чала, Н. (2019). *Менеджмент в охороні здоров'я: потреба є, попиту немає?* URL: <https://www.vz.kiev.ua/menedzhment-v-ohoroni-zdorovya-potreba-ye-popitu-nemaye/>.

Чернишенко, Т. І. (2003). *Державне управління освітою фахівців охорони здоров'я в умовах перебудови галузі в Україні*. (Автор. дис. канд. наук з держ. упр.). Національна академія державного управління при Президентові України, Київ.

Шанскова, Т. І. (2017). *Гуманістична спрямованість особистості як складова професійної компетентності керівника закладу соціальної сфери*. Методика навчання природничих дисциплін у середній та вищій школі» (XXIV каришинські читання). Міжнародна науково-практична конференція. URL: <http://eprints.zu.edu.ua/25887/>.

Шахрай, В. М. *Критерії та показники визначення сформованості соціальної компетентності особистості*. URL: https://www.narodnaosvita.kiev.ua/Narodna_osvita/vupysku/15/statti/shahray.htm.

Шемшученко, Ю. С. (Гол. ред.). (2003). *Юридична енциклопедія: в 6 т. К.: Укр. енцикл. Т. 5: С-Пб*.

Ширшова, И. А. (2013). Развитие управленческой компетентности будущих учителей в комплексе дисциплин психолого-педагогической подготовки. *Ученые записки Таврического национального университета имени В. И. Вернадского*, Том 26(65), 2, 125–139.

Юцевич, Ю. Е. (1985). *Педагогическое обоснование содержания вокальной подготовки учащихся педучилищ*. (Дис. канд. пед. наук). Національний педагогічний університет ім. М. П. Драгоманова, Київ.

Ягупов, В. В. (2002). *Педагогіка: навчальний посібник*. Київ Либідь.

Електронне наукове видання

Віталіна Миколаївна Пугач

Сергій Сергійович Пугач

**ПРАВОВА ПІДГОТОВКА МЕНЕДЖЕРІВ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я
В СИСТЕМІ НЕПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ**

Монографія

Редактор О. Кобилянський

Оригінал-макет підготовлено С. Пугачем

Підписано до друку 30.12.2024 р.

Гарнітура Times New Roman.

Зам № P2024-207.

Видавець та виготовлювач

Вінницький національний технічний університет,

Редакційно-видавничий відділ,

21021, м. Вінниця, Хмельницьке шосе, 95, ВНТУ, ГНК, к. 114.

<https://press.vntu.edu.ua>;

email: rvv.vntu@gmail.com

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи

серія ДК № 3516 від 01.07.2009 р.